

JUBILEUSZ 70-LECIA INSTYTUTU SLAWISTYKI PAN

24 października 2024 r. Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk świętował swój jubileusz 70-lecia. Całodniowa uroczystość odbyła się w Sali Lustrzanej Pałacu Staszica.

W obchodach wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, władz naukowych Polskiej Akademii Nauk, placówek dyplomatycznych, instytucji edukacyjnych, pracownicy i pracowniczki Instytutu Sławistyki PAN.

O godz. 10.00 zgromadzonych gości powitała dr Małgorzata Kasner, wicedyrektorka ds. ogólnych i przewodnicząca Komitetu Obchodów Jubileuszu 70-lecia IS PAN. Następnie głos zabrały: dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN – dyrektorka IS PAN, dr hab. Karolina Bielenin-Lenczowska, prof. IS PAN – wicedyrektorka ds. naukowych, a także dr Dorota Leśniewska – kierowniczka Wydawnictwa IS PAN. Opowiedziały o dokonaniach instytutu, o pokonywanych trudnościach, ale i radości z obchodzonego święta.

Do prezentacji Instytutu Sławistyki PAN odniósł się gość jubileuszu dr hab. Maciej Gdula, podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, który podkreślił m.in. wielkie znaczenie badań sławistycznych w kontekście wyzwań współczesności, a także przyszłości:

Sławistyka jest rozwojową dziedziną z punktu widzenia tego, jak będzie zmieniał się skład etniczno-kulturowy Polski, ponieważ już teraz widać, że będzie wiele słowiańskich mniejszości [...] tutaj więc jest duże pole analizy dla Państwa tego, co się będzie działo w zakresie procesów interakcji kulturowej. [...] To jest nam bardzo potrzebne, żeby zrozumieć, co się dzieje z nami i wokół nas.

Wiceminister, a następnie prof. dr hab. Andrzej Buko, dziekan Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN, złożyli życzenia i szczere gratulacje z okazji okrągłego jubileuszu.

Po inauguracji rozpoczęła się pierwsza część debaty zatytułowanej „Badania sławistyczne wobec kryzysów i wyzwań społeczno-kulturowych współczesności”, której transmisję można było śledzić także online w mediach społecznościowych instytutu. W dyskusji wzięli udział: prof. dr hab. Florentina Badalanova-Geller (The Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland, The British Museum, University College London), dr Karolina Ćwiek-Rogalska (Instytut Sławistyki PAN), Prof. Dr. Michael Moser (Institut für Slavistik, Universität Wien) oraz prof. dr Kristina Rutkovska (Polonistikos Centras, Vilniaus Universitetas). Rozmowę moderowała dr Małgorzata Kasner. Podjęte przez badaczy tematy, m.in. znaczenie i miejsce sławistyki w świecie na krawędzi poważnych kryzysów (politycznych, społecznych i kulturowych), poszukiwanie sposobów na ich złagodzenie oraz działania dla dobra wspólnego, wywołały interesującą dyskusję, która podczas przerwy przeniosła się do kularów Pałacu Staszica.

W drugiej części debaty, tym razem poświęconej dziejom instytutu, uczestniczyły cztery generacje naukowców i naukowczyń IS PAN. Głos zabrali: dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN, prof. dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska oraz dr Piotr Szatkowski. Rozmowę moderowała dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN. Także i teraz osoby z sali spontanicznie reagowały na podnoszone tematy, rekonstruowały przeszłość instytucji widzianej przez pryzmat biografii osobistych.

Popołudniowa gala jubileuszowa rozpoczęła się od występu zespołu muzyki dawnej La Tempesta, a jej współgospodarzami byli badacze z IS PAN: dr Olha Tkachenko i dr Paweł Kowalski. Galę otworzył prof. dr hab. Marek Konarzewski, prezes PAN, który po uroczystym wystąpieniu wręczył pracowniczkom i pracownikom Instytutu Krzyże Zasługi oraz Medale za Długoletnią Służbę przyznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudę.

Srebrnym Krzyżem Zasługi zostali nagrodzeni: dr hab. Anna Albertyna Engelking, prof. IS PAN, dr hab. Ewa Kazimiera Golachowska, prof. IS PAN, prof. dr hab. Dorota Krystyna Rembiszewska oraz dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN. Brązowym Krzyżem Zasługi Prezydent nagrodił: dr Karolinę Ćwiek-Rogalską, prof. dr hab. Nicole Ewę

Dołowy-Rybińską, dr Dorotę Magdalenę Leśniewską, dr hab. Joannę Marię Roszak, prof. IS PAN, oraz dr Ewę Wróblewską-Trochimiuk.

Medal Złoty za Długoletnią Służbę otrzymali: dr Wojciech Mądry, dr hab. Joanna Nowak, prof. IS PAN, dr Małgorzata Maria Ostrówka oraz dr hab. Maria Magdalena Trawińska, prof. IS PAN. Medalem Srebrnym za Długoletnią Służbę zostali nagrodzeni: dr hab. Agnieszka Aysen Kaim, prof. IS PAN, oraz prof. dr hab. Piotr Sobotka.

W uroczystości 70-lecia Instytutu uczestniczyli także dyplomaci z Ambasady Ukrainy oraz Ambasady Republiki Litewskiej (Ana Kočegarova-Maj, attaché ds. kultury). Głos zabrała Olena Tsybuch, radca Ambasady Ukrainy, która podkreśliła zaangażowanie Instytutu Sławistyki PAN w działania na rzecz Ukrainy, zwłaszcza po agresywnej napaści Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 r.

Na zakończenie dyrekcja IS PAN oraz prof. dr hab. Anna Zielińska, przewodnicząca Rady Naukowej, dyrektorka Instytutu w latach 2015–2023, podziękowały osobom szczególnie zasłużonym dla rozwoju IS PAN za działania na korzyść dobra wspólnego, nauki i społeczeństwa. Prof. Anna Zielińska, podkreślając rolę aktywności Instytutu na rzecz Ukrainy, wyróżniła osoby, które były zaangażowane w organizację otwartych bezpłatnych kursów języka ukraińskiego i języka polskiego w latach 2022–2024.

Po gali odbył się koktajl, któremu towarzyszyły ożywione dyskusje i wspomnienia. Całość obchodów wywołała wiele uśmiechów i radości ze wspólnego spotkania, a także stała się źródłem pozytywnych emocji oraz nadziei na dalszy rozwój Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk.

Działanie zostało zorganizowane w ramach projektu pt. „70 lat Instytutu Sławistyki PAN: tradycja i nowoczesność”. Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu „Społeczna odpowiedzialność nauki II”.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Goście uroczystości jubileuszowej. W pierwszym rzędzie od lewej: prof. Karolina Bielenin-Lenczowska, prof. Ewa Gołachowska, prof. Marek Konarzewski, prof. Andrzej Buko, p. Olena Tsybuch, Fot. K. Sosnowska-Gizińska.

Dr hab. Maciej Gdula, podsekretarz stanu w MNiSW. Fot. W. Nylec.

Olena Tsybuch, radca Ambasady Ukrainy w RP. Fot. K. Sosnowska-Gizińska.

Uczestnicy pierwszej części debaty. Od lewej: dr M. Kasner, prof. K. Rutkowska, prof. M. Moser, prof. F. Badalanova-Geller, dr K. Ćwiek-Rogalska. Fot. W. Nylec.

Prof. Nicole Dołowy-Rybińska, dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk, prof. Joanna Roszak, dr Małgorzata Ostrówka oraz prof. Dorota Rembiszewska z odznaczeniami. Fot. K. Sosnowska-Gizińska.

Prof. Marek Konarzewski, prezes PAN, podczas otwarcia gali. Fot. K. Sosnowska-Gizińska.

Uczestnicy drugiej części debaty. Od lewej: prof. E. Golachowska, prof. N. Dołowy-Rybińska, prof. K. Osińska, dr P. Szatkowski. Fot. W. Nylec.

WOKÓŁ JUBILEUSZU

Seminarium jubileuszowe w Poznaniu

W ramach obchodów 70-lecia jubileuszu Instytutu Slawistyki PAN w Poznaniu zorganizowano seminarium, na którym przedstawiono badania prowadzone w tutejszej pracowni. Spotkanie, podczas którego wygłoszono cztery referaty, odbyło się 3 października 2024 r. w Sali Prezydialnej Pałacu Działyńskich. Uczestniczyła w nim Dyrekcja Instytutu Slawistyki, zaproszeni goście oraz pracownicy poznańskiej placówki.

Prof. dr hab. Ryszard Grzesik w pierwszej części swojego wystąpienia omówił dzieje Zakładu Historii, prezentując sylwetki jego założycieli oraz kolejnych kierowników. W drugiej części przedstawił najważniejsze publikacje pracowników Zakładu, ze szczególnym uwzględnieniem „Testimoniów najdawniejszych dziejów Słowian” i „Słownika starożytności słowiańskich”.

Zagadnieniu „Wczesnośredniowiecznych utworów kronikarsko-rocznikarskich z terenu Rzeszy” było poświęcone wystąpienie dr. Adriana Quéret-Podesty, który wskazał główne kwestie badawcze i szczegółowo omówił pierwsze uzyskane wyniki badań. Należy dodać, że jest to temat jego rozprawy habilitacyjnej.

Wystąpienie dr hab. Joanny Nowak, prof. IS PAN, reprezentującej Zakład Badań Narodowościowych, było zatytułowane: „Rasa-naród-płeć-klasa: kategorie różnicujące świat społeczny w polskiej refleksji XIX wieku”. Referentka skoncentrowała się na przedstawieniu badań nad kształtowaniem się na ziemiach polskich nowoczesnych nauk o człowieku i jego zróżnicowaniu „rasowym” oraz specyfiką polskiej refleksji nad rasą i pojęciami pokrewnymi. Omówiła także podjętą właśnie współpracę z Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego. Projekty historycznojęzykowe realizowane w Poznaniu przedstawiła dr hab. Maria Trawińska, prof. IS PAN. Jednym z nich jest opracowywany w ramach grantu NPRH: „Słownik Bartłomieja z Bydgoszczy. Wersja

Prof. Ryszard Grzesik w trakcie wygłaszania referatu. Fot. dr W. Mądry.

łacińsko-polska”, który stanowi kontynuację badań zapoczątkowanych wiele lat temu przez prof. Irenę Kwilecką i prof. Hannę Taborską. Drugim ważnym przedsięwzięciem jest przygotowywana edycja szesnastowiecznego rękopisu księgi ziemskiej, który jest jednym z najcenniejszych zabytków dokumentujących średniowieczne sądownictwo.

Uczestnicy i uczestniczki seminarium. Fot. dr W. Mądry.

Wizyta dr. Martiny Ireinovej w IS PAN

W październiku Dr Martina Ireinová z Brna gościła w Instytucie Slawistyki PAN. Była to kolejna wizyta studyjna tej naukowczynie. Dr Ireinová jest kierowniczką Pracowni Dialektologicznej Instytutu Języka Czeskiego Akademii Nauk Republiki Czeskiej (Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, v. v. i. oddělení dialektologické).

Tym razem dr Ireinová przyjechała z wystawą na temat dialektów czeskich – *Kriticky ohrožené jevy našich nářečí*, która została pokazana w czasie jubileuszu 70-lecia Instytutu Slawistyki PAN w Pałacu Staszica. Wystawę w rozszerzonej formie – z elementami audiowizualnymi i interaktywnymi można było obejrzeć w 2022 r. w Ołomuńcu. Jest ona

jednym z efektów projektu *Nářečí českého jazyka interaktivně. Dokumentace a zpřístupnění mizejícího jazykového dědictví jako nedílné součásti regionálních identit*, ukazującego zjawiska dialektalne, regionalne dziedzictwo językowe z wykorzystaniem nowoczesnego instrumentarium. Dr Ireinová podczas spotkania z dyrektorkami Instytutu Slawistyki – dr hab. Ewą Golachowską, prof. IS PAN, i dr hab. Karoliną Bielenin-Lenczowską, prof. IS PAN, miała okazję poinformować o najnowszych badaniach i projektach realizowanych w brneńskiej Pracowni Dialektologicznej. Opiekunką naukową wizyty była prof. dr hab. Dorota Rembiszewska. Przyjazd dr Ireinovej odbył się w ramach programu wizyt studyjnych BWZ PAN.

Dr M. Ireinová i prof. D. Rembiszewska. Fot. K. Capik.

Na zdjęciu od lewej: prof. Karolina Bielenin-Lenczowska, dr Martina Ireinová, prof. Dorota Rembiszewska oraz prof. Ewa Golachowska. Fot. K. Capik.

Dr M. Ireinová w trakcie uroczystości jubileuszowej IS PAN. Fot. K. Sosnowska-Gizińska.

Sesja naukowa poświęcona Centrum Sławistycznej Informacji Naukowej IS PAN oraz systemowi iSybisław

Z okazji jubileuszu 70-lecia Instytutu Sławistyki PAN Centrum Sławistycznej Informacji Naukowej IS PAN zorganizowało sesję naukową poświęconą dziejom Centrum oraz systemowi iSybisław. Spotkanie odbyło się 25 października 2024 r. w formie hybrydowej: stacjonarnie w siedzibie Instytutu oraz online. Organizatorami sesji byli: dr Paweł Kowalski, dr Jakub Banasiak oraz dr Roman Tymoshuk.

Centrum Sławistycznej Informacji Naukowej już od ponad trzech dekad pełni rolę integrującą międzynarodowe środowisko badaczy – językoznawców, sławistów, naukowców różnych dyscyplin humanistycznych, a także specjalistów z zakresu IT. Jednym z najistotniejszych zadań Centrum jest tworzony przez międzynarodowy zespół badaczy System Bibliografii Językoznawstwa Sławistycznego iSybisław. System ten to nie tylko drobniogłównie opracowywana baza bibliograficzna, ale przede wszystkim platforma integracji i generowania wiedzy z zakresu języków, literatury, kultury, historii obszaru całej Słowiańszczyzny. Istotnym aspektem pracy nad systemem jest jego wymiar społeczny i wspólnotowy. W dziejach tworzenia bazy uczestniczyło wielu badaczy, których ślad widoczny jest w opracowanych i udostępnionych rekordach. Dlatego też jubileuszowe spotkanie organizatorzy poświęcili refleksji nad rolą Centrum Sławistycznej Informacji Naukowej w historii dziejów instytutu, a punktem centralnym dyskusji był system informacyjno-wyszukiwawczy iSybisław.

W trakcie sesji referaty wygłosili:

- dr Paweł Kowalski: „Centrum Sławistycznej Informacji Naukowej jako podmiot integrujący środowisko sławistyczne”;
- dr Jaugenija Volkava: „Беларускае славістычнае мовазнаўства праз прызму бібліяграфіі”;
- prof. Valentina Kulpina: „O włączeniu do bazy informacji sławistycznej iSybisław prac z zakresu lingwistyki barwy”;
- dr Jelena Janković: „Serbskie časopismo jezykoznawcze «Naš jezik» w bibliograficznej bazie iSybisław”;
- dr Ana Golubović: „Slavistička bibliografija i Beograd: osvrt na Kongrese slavista 1939. i 2018. i njihov značaj”;

- dr Jakub Banasiak, dr Ekaterina Petkova: „Z prac nad dwujęzycznym słownikiem słów kluczowych językoznawstwa slawistycznego”;
- dr Małgorzata Kornacka: „Wyszukiwanie według indeksów (osób, słów kluczowych) a wyszukiwanie według słów w polach opisu (tytuł, abstrakt) w iSybisławie – porównanie wyników”.

Sesja odbyła się w ramach projektu finansowanego na lata 2023–2025 z programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki” Ministra Edukacji i Nauki w ramach umowy POPUL/SN/0448/2023/01.

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Społeczna
Odpowiedzialność
Nauki

Uczestnicy i uczestniczki sesji. Fot. W. Nylec.

Uczestnicy i uczestniczki sesji. Fot. W. Nylec.

Przechadzka dla mieszkańców Poznania w celu uczczenia 70-lecia Instytutu Slawistyki PAN

W ramach poznańskich obchodów 70. rocznicy powstania Instytutu Slawistyki PAN, we współpracy z Kołem Przewodników PTTK im. Marcellego Mottego, 19 października 2024 r. zorganizowano przechadzkę dla mieszkańców miasta i turystów zatytułowaną „Z dziejów poznańskiej slawistyki – od miłośników słowiańskiej przeszłości do poznańskiej filii Instytutu Slawistyki PAN”. Pomysłodawczynią spaceru była dr Kinga Capik, natomiast koncepcję opracował i spacer poprowadził prof. dr hab. Ryszard Grzesik, będący również licencjonowanym przewodnikiem miejskim i terenowym, zrzeszonym w Kole Przewodników. Podczas spaceru zapoznano uczestników z historią myśli slawistycznej od czasów Oświecenia (filozofia Johanna Gottfrieda Herdera), koncentrując się na połowie XIX w., kiedy Poznań był faktyczną stolicą polskiej slawistyki. Przedstawiono też sylwetki dwudziestowiecznych uczonych, filologów, historyków i archeologów związanych z Uniwersytetem oraz Instytutem Slawistyki PAN. W spacerze wzięły udział 23 osoby.

Spacer z prof. Ryszardem Grzesikiem. Fot. dr W. Mądry.

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

Prof. Joanna Goszczyńska uhonorowana odznaką Bene Merito

W dniu 22 października 2024 r. prof. dr hab. Joanna Goszczyńska została uhonorowana odznaką Bene Merito, przyznawaną przez Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej za działalność wzmacniającą pozycję Polski na arenie międzynarodowej.

Uroczystość odbyła się w sali balowej pałacu Fuerstenbergów – siedzibie Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Pradze. W laudacji charge d'affaire Ambasady RP Jacek Gajewski, prezentując zasługi prof. Joanny Goszczyńskiej, podkreślił, że jest ona „wybitną slawistką, bohemistką i słowacystką, Osobą-Instytucją, bez której Polacy nie wiedzieliby tyle o Czechach, a Czesi i Słowacy – tyle sami o sobie”.

Serdecznie gratulujemy!

Prof. Joanna Goszczyńska w trakcie uroczystości w pałacu Fuerstenbergów. Fot. archiwum prywatne

Nagroda Komitetu Językoznawstwa PAN dla prof. Piotra Sobotki

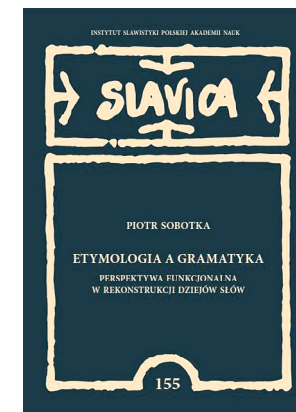

Z radością informujemy, że na wniosek kapituły Nagrody Komitetu Językoznawstwa PAN, działającej w tegorocznej edycji konkursu pod przewodnictwem prof. dr hab. Macieja Raka, członkowie Komitetu na

posiedzeniu plenarnym w dniu 14 października 2024 r. Nagrodę Komitetu Językoznawstwa PAN za wybitne osiągnięcia naukowe w zakresie językoznawstwa w roku 2023 przyznali w kategorii osiągnięcie naukowe prof. dr hab. Piotrowi Sobotce za rozprawę „Etymologia a gramatyka. Perspektywa funkcjonalna w rekonstrukcji dziejów słów”.

Książka ukazała się nakładem Wydawnictwa IS PANi dostępna jest w repozytorium iReneslaw: <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1971>

Serdecznie gratulujemy!

Wyróżnienie w konkursie Nagroda POLIN 2024 dla dr Karoliny Panz

Z radością informujemy, że dr Karolina Panz otrzymała Wyróżnienie w konkursie Nagroda POLIN 2024.

Jak czytamy na stronie Muzeum POLIN: „Karolina Panz od blisko 20 lat łączy rolę badaczki losów Żydów podhalańskich z działaniami na rzecz przywracania pamięci. W archiwach krajowych i zagranicznych poszukuje materiałów dotyczących ich historii, spotyka się z Ocalałymi i potomkami żydowskich Podhalań. Organizuje spotkania z Ocalałymi nowotarzanami i upamiętnia Żydów Podhala w rocznice ich Zagłady”.

Serdecznie gratulujemy naszej badaczce oraz pozostałym laureatom konkursu!

Szczegóły dostępne są na stronie: <https://www.polin.pl/pl/nagroda>

IS PAN W SIECI COST ACTION PLURILINGMEDIA (CA23105)

2 października 2024 r. w Brukseli miało miejsce wydarzenie otwierające nowy projekt COST Action: Language Plurality in Europe's Changing Media Sphere (PLURILINGMEDIA).

W Management Committee COST Action PLURILINGMEDIA Polskę reprezentuje prof. dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska z Instytutu Sławiastyki PAN oraz dr Karolina Rosiak z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Działania COST Action służą tworzeniu sieci pomiędzy badaczami i badaczkami ze świata oraz osobami praktycznie zajmującymi się podejmowanymi w projekcie zagadnieniami. COST Action PLURILINGMEDIA poświęcony jest mediom w językach mniejszościowych (Minority Language Media) oraz pluralizmowi językowemu w mediach. Więcej o projekcie można przeczytać tutaj: <https://www.cost.eu/actions/CA23105/#tabs+Name:Description>

Prof. Nicole Dołowy-Rybińska została przewodniczącą grupy badawczej (WG3) „Language Vitality”.

Pierwsze spotkanie zespołu projektowego. Fot. Biuro COST Action.

UDZIAŁ PRACOWNIKÓW I PRACOWNICZEK IS PAN
W WYJAZDACH I KONFERENCJACH NAUKOWYCH

Rezydencja w Pradze prof. Joanny Goszczyńskiej

Prof. dr hab. Joanna Goszczyńska otrzymała od Ministerstwa Kultury Republiki Czeskiej miesięczną rezydencję badawczą w Pradze.

Pobyt rezydencyjny w kultowym mieszkaniu czeskiego pisarza Jaroslava Foglara trwał od 3 do 30 października 2024 r. Prof. Goszczyńska pracowała nad realizowanym w Instytucie Sławiastyki PAN projektem dotyczącym modernizmu oraz nad przekładem powieści Karin Lednickiej „Krzywy Kościół”.

Mieszkanie rezydencyjne. Fot. archiwum prywatne.

Pobyt prof. Karoliny Bielenin-Lenczowskiej w Skopje

Współfinansowane przez
Unię Europejską

W dniach 3–12 października 2024 r. dr hab. Karolina Bielenin-Lenczowska, prof. IS PAN, przebywała w Macedonii, gdzie wzięła udział w polsko-macedońskiej konferencji naukowej (4–5 października) zorganizowanej z okazji 65-lecia polonistyki na Uniwersytecie św. Cyryla i Metodego (UKIM) w Skopje. Badaczka wygłosiła referat pt. „Etnologia i folklorystyka w Macedonii w latach 70. XX wieku. Na marginesie «Dziennika badacza» (Од дневникот на истражувачот) Tanasa Vražinovskiego”. Ponadto w ramach programu Erasmus+ w dniach 7–11 października prof. Bielenin-Lenczowska współpracowała z naukowcami z Instytutu Etnologii i Antropologii UKIM, w tym przygotowywała wniosek o tłumaczenie książki „Spaghetti z ajwarem. Translokalna codzienność muzułmanów w Macedonii i we Włoszech” (WUW, 2015) na język macedoński. Zapoznała się także z najnowszymi publikacjami dotyczącymi migracji i uchodźstwa w Macedonii. Wzięła udział w XIII Międzynarodowym Festiwalu Filmów Etnograficznych KRATFEST, który odbył się w Kratovie 9–11 października: <https://www.kratfest.com/>

Prof. K. Bielenin-Lenczowska podczas międzynarodowej konferencji polsko-macedońskiej w Skopje. Fot. J. Rękas.

Uczestnicy XII Międzynarodowego Festiwalu Filmów Etnograficznych KRATFEST. Fot. S. Kostić.

Wykład dr. Pawła Levchuka dla studentów Wydziału Filologicznego
Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Vasyla Stefanyka

7 października 2024 r. dr Paweł Levchuk wygłosił wykład pt. „Мовне життя українців на тлі сучасних історичних потрясінь” dla studentów Wydziału Filologicznego Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Vasyla Stefanyka. W ramach wykładu zaprezentował swoją ostatnią monografię „Wielojęzyczność migrantów wojennych z Ukrainy w Polsce” (Wydawnictwo IS PAN, 2024). Po wykładzie odbyła się dyskusja, w której brali udział pracownicy naukowcy z Iwano-Frankiwska, m.in. doc. dr Olena Pelekhata i doc. dr Mariia Brus oraz doc. dr Sofiia Butko, kierownik Katedry Języka Ukraińskiego Charkowskiego Uniwersytetu Narodowego im. V. Karazina.

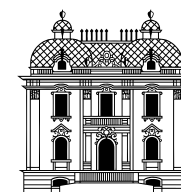
Uczestnicy i uczestniczki wykładu. Fot. z archiwum D. Skurchak i D. Oleskiv.

Wystąpienie dr. Pawła Levchuka za pośrednictwem połączenia Zoom. Fot. z archiwum D. Skurchak i D. Oleskiv.

Dr Tymoteusz Król na konferencji w Wilnie

W dniach 9–11 października w Wilnie odbyła się 13. Międzynarodowa Konferencja Młodych Folklorystów pod tytułem „Dark Side of Folklore & Folkloristics”. Dr Tymoteusz Król z IS PAN wygłosił na niej referat: „Folklore and Homophobia. Analysis of Discussions about the LGBT Free Zone Resolutions in Polish Municipalities and Regions”, w którym opowiedział o tym, w jaki sposób toposy i symbole głęboko zakorzenione w folklorze mogą być stygmatyzujące dla osób nieheteronormalnych. Badacz zaprezentował swoją analizę wypowiedzi uczestników dyskusji na temat homofobicznych uchwał podczas sesji rad miejskich, gminnych i powiatowych.

THE INSTITUTE OF
LITHUANIAN LITERATURE
AND FOLKLORE

Głównym organizatorem konferencji był Litewski Instytut Literatury i Folkloru.

Dr Tymoteusz Król w trakcie wygłaszania referatu. Fot. N. Trzaska.

Dr Orest Semotiuk na sympozjum w Estonii

Estonian Literary Museum

POLONEZ BIS

W dniach 10–11 października 2024 r. w Estonii odbyło się sympozjum zatytułowane „Visual Rhetorics of Humor: Using and Forming an Iconography of Stereotypes”, w trakcie którego dr Orest Semotiuk wygłosił referat pt. „Impartiality vs. Partiality: Political Cartoons on Russian-Ukrainian War (International and National Context)”. Pierwszy dzień obrad odbył się w Centrum Kondas w Viljandi, a drugi w Muzeum Literatury Estońskiej w Tartu.

Badania dr. Oresta Semotiuka realizowane są w ramach projektu nr 2022/45/P/HS2/02536 współfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki oraz programu ramowego Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji Horyzont 2020 na podstawie umowy nr 945339 w ramach działań „Marie Skłodowska-Curie”.

Dr Orest Semotiuk w trakcie prezentacji. Fot. archiwum prywatne.

Udział pracowników Zakładu Historii IS PAN w konferencji zorganizowanej z okazji obchodów 50-lecia badań slawistycznych na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

W dniach 10–11 października 2024 r. w budynku Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z okazji obchodów 50-lecia badań slawistycznych na Uniwersytecie Śląskim odbyła się Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa pt. „Panorama badań i studiów slawistycznych XXI wieku”. Była ona okazją do spotkania badaczy z ośrodków uniwersyteckich na terenie południowej i zachodniej Słowiańszczyzny i zaprezentowania osiągnięć badawczych i dydaktycznych w zakresie slawistyki oraz do wspólnej refleksji nad jej obecną kondycją. Jest to szczególnie istotne w okresie przewartościowań metodologicznych oraz aksjologiczno-etycznych w dobie intensywnej transformacji różnych obszarów rzeczywistości. Podczas konferencji zostały poddane naukowemu oglądowi różne obszary tematyczne, m.in. literaturoznawcze i językoznawcze badania slawistyczne w ujęciu synchronicznym i diachronicznym, także w perspektywie komparatystycznej (Słowiańszczyzna południowa i zachodnia); przemiany kultur południowo- i zachodniosłowiańskich w XXI wieku na tle zachodzących procesów cywilizacyjnych oraz przekłady i recepcja literatur południowo- i zachodniosłowiańskich. Podczas konferencji dr Wojciech Mądry wygłosił referat pt. „Słownik starożytności słowiańskich – jedyne tego typu na świecie osiągnięcie polskiej slawistyki u progu XXI wieku”. Omówił w nim kilka prób encyklopedycznego przedstawienia stanu badań nad najdawniejszymi dziejami Słowian, podejmowanych przez kilka pokoleń slawistów poczynając od końca XIX w. aż do ukazania się w 1996 r. ostatniego zeszytu ósmego tomu „Słownika starożytności słowiańskich”, który był wydaną w ośmiu tomach pierwszą w światowej literaturze i dotychczas

jedyną na świecie encyklopedią obejmującą podsumowanie stanu wiedzy o dziejach i kulturze Słowian od czasu pojawienia się ich w źródłach do końca XII wieku, czyli do ostatecznego wykrystalizowania się w pełni zorganizowanych państw słowiańskich.

W kolejnym wystąpieniu prof. dr hab. Ryszard Grzesik przedstawił referat pt. „Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian – polski projekt historyczno-slawistyczny z przełomu XX i XXI wieku”, w którym omówił rozpoczęcie w połowie lat siedemdziesiątych XX w. z inicjatywy prof. Gerarda Labudy w ówczesnej Redakcji „Słownika starożytności słowiańskich” prace nad przygotowaniem serii wydawniczej „Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian”. Prowadził je zespół w osobach doc. Wincentego Swobody oraz filolożki klasycznej dr Aliny Brzóstkowskiej, początkowo przy współudziale doc. Jana Leśnego. Założeniem tego projektu jest możliwie pełne zebranie wszystkich przekazów o osadnictwie i kulturze Słowian od czasów najdawniejszych do średniowiecza. Każdy z tomów zawiera ekscerpty źródłowe i ich tłumaczenia na język polski, a także niezbędną analizę źródłoznawczą, komentarze filologiczne i merytoryczne. Serię grecką zainaugurował opublikowany w roku 1989 zeszyt 2, obejmujący pisarzy V–X wieku. W latach 1995–97 ukazały się kolejne zeszyty tej serii – 3 i 4. Po śmierci doc. W. Swobody w roku 2000 prace nad kolejnym, 5 zeszytem kontynuowała dr A. Brzóstkowska. Ukazał się on w 2009 r. Prace nad zeszytem 6 serii greckiej „Testimoniów” prowadziła dr hab. Anna Kotłowska, prof. UAM, przy współpracy A. Brzóstkowskiej. W 2016 r. ukazał się tom 1 serii łacińskiej „Testimoniów” poświęcony starożytnym pisarzom pod redakcją prof. Ryszarda Grzesika, który od 2006 r., tj. od przejścia A. Wędzkiego na emeryturę, kieruje Zakładem Historii IS PAN. Współpracowały z nim przy wydaniu tego dzieła dr hab. Anna Kotłowska, prof. UAM i mgr Barbara Grunwald-Hajdasz. W 2023 r. w ramach grantu NPRH kierowanego przez prof. R. Grzesika zostały zakończone prace nad kolejnym tomem serii łacińskiej „Testimoniów”, obejmującym polski przekład średniowiecznych źródeł węgierskich. Pracami kierował prof. Ryszard Grzesik, a uczestniczyli w nich dr hab. Anna Kotłowska, prof. UAM, dr Adrien Quéret-Podesta, dr Wojciech Mądry oraz mgr Barbara Grunwald-Hajdasz. Głównym celem tego projektu było przybliżenie odbiorcom nie tylko wiedzy o Słowianach, ale również

wniknięcie w węgierską średniowieczną pamięć historyczną, której elementy kształtują świat wyobrażeń współczesnych Węgrów. W kolejnych latach zespół planuje wydać suplement do tego tomu zawierający m.in. 10 oryginalnych dokumentów, 3 fałszyfikaty, źródło epigraficzne, źródło liturgiczne, źródła finansowe i numizmatyczne oraz źródło pisane w innym języku (greckim), a w dalszej przyszłości zespół skieruje swą uwagę w stronę wczesnośredniowiecznego świata schyłku Cesarstwa Zachodniorzymskiego oraz Europy merowińskiej i karolińskiej.

Dr Wojciech Mądry podczas wygłaszania referatu. Fot. prof. R. Grzesik.

Obydwa wystąpienia spotkały się z dużym zainteresowaniem. Miały na celu przybliżyć zarówno polskim jak i zagranicznym uczestnikom konferencji bogaty dorobek Instytutu Sławistyki PAN w roku obchodu jubileuszu 70-lecia jego istnienia.

Prof. R. Grzesik podczas wygłaszania referatu. Fot. dr W. Mądry.

Prof. Lucyna Jankowiak na konferencji w Katowicach

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

W dniach 14–15 października 2024 r. odbyła się w Katowicach konferencja pt. „Przestrzenie przekładu 9”. Była to kolejna edycja konferencji organizowanej przez Instytut Językoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego

pod patronatem Komisji Przekładoznawstwa przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów.

Obrady podzielono na kilka bloków tematycznych, wśród których znalazły się m.in. wystąpienia dotyczące przekładu specjalistycznego, artystycznego, ustnego i audiowizualnego, a także dydaktyki przekładu. W oddzielnych sekcjach zaprezentowano referaty o tłumaczach i ich dziełach oraz o związkach między nowymi technologiami a przekładem. Wydzielono również sekcję „Studenci o przekładzie”.

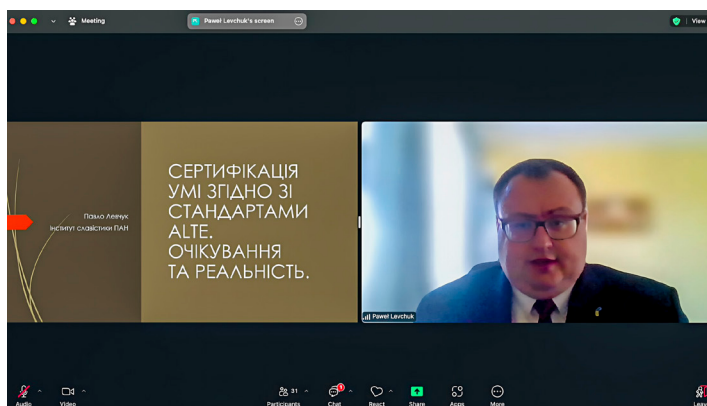
W konferencji uczestniczyło ponad 130 prelegentów, przede wszystkim z różnych wyższych uczelni: polskich (np. Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Toruń, Warszawa, Wrocław) i obcych (np. Czechy, Kazachstan, Litwa, Słowacja). Konferencji towarzyszyło spotkanie z doktorem Witoldem Skowrońskim (15 października 2024), m.in. tłumaczem konferencyjnym oraz tłumaczem znanych polityków i dydaktykiem.

Na konferencji jedynym przedstawicielem nie tylko Instytutu Sławistyki PAN, lecz również Polskiej Akademii Nauk, była dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. IS PAN. Dnia 14 października w sekcji „Przekład – zagadnienia ogólne” wygłosiła referat pt. „Leksem «przekład» i jego synonimy w szesnastowiecznej polszczyźnie”. Jego celem był opis funkcjonowania w języku polskim XVI stulecia wyrazu *przekład* oraz jego 10 synonimów (*przekładanie*, *przełożenie*, *przeniesienie*, *przetłumaczenie*, *przetłumaczanie*, *tłumaczenie*, *translacja*, *wykład*, *wykładanie*, *wyłożenie*) na tle ówczesnej teorii przekładu. Oprócz przedstawienia budowy i pochodzenia wymienionych leksemów referentka poruszyła kwestię ich znaczeń związanych z tłumaczeniem („czynność przekładania” i „przełożony tekst”), przenikania się tych znaczeń oraz niejasnych kontekstów w renesansowych tekstach. Omówiła rywalizację tych 11 wyrazów w różnych typach dzieł: specjalistycznych, artystycznych, a zwłaszcza w przekładach biblijnych. Ponadto scharakteryzowała frekwencję całych wyrazów oraz ich poszczególnych znaczeń, wskazując na osobliwości leksykalne epoki. Na marginesie głównego wywodu poruszyła kwestię niekompletności źródeł (historycznych i naukowych), z których korzysta historyk języka polskiego badający szesnastowieczną leksykę.

Wystąpienie dr. Pawła Levchuka na konferencji w Kijowie

W dniach 15–16 października 2024 r. na Narodowym Uniwersytecie „Akademia Kijowsko-Mohylańska” została zorganizowana VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Język: klasyczne – modernistyczne – postmodernistyczne”. W ramach konferencji odbyła się dyskusja panelowa online zatytułowana „Język ukraiński jako język obcy: państwowa standaryzacja oraz praktyka nauczania”. Na zaproszenie kierownika Katedry Języka Ukraińskiego prof. Natalii Yasakovej dr Paweł Levchuk wygłosił referat wprowadzający do dyskusji pt. „Certyfikacja języka ukraińskiego jako obcego zgodnie z wymaganiami ALTE. Oczekiwania a rzeczywistość”, zwracając szczególną uwagę na znaczenie standardów europejskich w nauczaniu oraz certyfikacji języka ukraińskiego jako obcego.

Dr Paweł Levchuk w trakcie wygłaszania referatu. Fot. dr O. Shevchuk-Kliuzeva.

Dr Elżbieta Kwiecińska na konferencji w Krakowie

Uniwersytet Komisji
Edukacji Narodowej
w Krakowie

W dniach 23–25 października br. dr Elżbieta Kwiecińska, adiunktka w Instytucie Slawistyki PAN od października 2024 r., brała udział w międzynarodowej konferencji „Perspektywa postkolonialna w badaniach nad historią Polski. Korzyści, wyzwania, potencjał”, która odbyła się na Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Badaczka wygłosiła referat zatytułowany „Ukraińska krytyka antykolonialna koncepcji «polskiej misji cywilizacyjnej» w XIX wieku”. Inicjatorem konferencji był dr Piotr Puchalski, prof. UKEN.

Dr Elżbieta Kwiecińska w trakcie wygłaszania referatu. Fot. archiwum prywatne.

Udział prof. Ryszarda Grzesika w XXIII Balcanicum

W dniach 25 i 26 października 2024 r. na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyła się doroczna sesja Balcanicum zorganizowana tradycyjnie przez Wydział Historii UAM oraz Komisję Bałkanistyki przy Oddziale PAN w Poznaniu.

Tym razem tematem sesji były „Pogranicza kulturowe w Europie Południowo-Wschodniej”. W trakcie konferencji prof. dr hab. Ryszard Grzesik, członek wspomnianej Komisji, wygłosił referat pt. „Węgry na drodze między Wschodem a Zachodem, czyli cywilizacyjna przystopka wczesnośredniowiecznych Madziarów”, w którym przedstawił wyzwania, jakie stanęły przed przybyszami do Kotliny Karpackiej w X w. Chodziło o przyjęcie chrześcijaństwa w modelu greckim, który początkowo przeważał, albo łacińskim, który ostatecznie zwyciężył.

Dr Tymoteusz Król na konferencji w Poznaniu

26 października 2024 r. w Muzeum Bąbrów Poznańskich odbyła się konferencja „Meandry dziedzictwa kulturowego w Polsce. Dziedzictwo akceptowane, adoptowane, negocjowane i dysonansowe” organizowana przez Towarzystwo Bąbrów Poznańskich, Urząd Miasta Poznania, Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Poznaniu, Instytut Antropologii i Etnologii UAM w Poznaniu. Referentki i referenci z całej Polski zaprezentowali różne studia przypadków dotyczące postaw różnych grup wobec lokalnego dziedzictwa kulturowego. Dr Tymoteusz Król wygłosił referat pt. „Rewitalizacja językowa a pozytywne postawy wobec dziedzictwa. Przypadek Wilamowicz”, w którym przedstawił

możliwość analizy zjawisk związanych z dziedzictwem kulturowym z perspektywy lingwistycznej.

Omówione wyniki badań są częścią projektu realizowanego w ramach grantu NCN Preludium „Z Flandrii, przez Niemcy, do Polski. Analiza teorii etnogenezy Wilamowian” (2021/41/N/HS3/01679).

ZEBRANIA I SPOTKANIA NAUKOWE**Zebranie Zakładu Badań Narodowościowych IS PAN**

Dnia 8 października 2024 r. odbyło się zebranie Zakładu Badań Narodowościowych IS PAN, w trakcie którego referat zatytułowany „Jak unarodowić lud, czyli krew, ziemia i historia w praktyce wczesnej endecji” wygłosiła dr Claudia Snochowska-Gonzalez.

W wystąpieniu badaczka skupiła się na procesie „włączania” chłopom narodowej świadomości. Omawiając przekaz wydawanego przez narodowych demokratów czasopisma „Polak”, odpowiedziała m.in. na następujące pytania: W jaki sposób endecy chcieli doprowadzić do utożsamienia się chłopów z historią „pańskiej” Polski? Jakich środków używali, by narzucaną chłopom pamięć historyczną przedstawić jako ich własną? Jakie pojęcia, antagonizmy i interesy były kluczowe w tej procedurze?

Zebranie Zakładu Językoznawstwa IS PAN

9 października 2024 r. dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. IS PAN, wygłosiła referat pt. „Prace ośrodka krakowskiego nad kodyfikacją polskiego słownictwa psychiatrycznego w XIX wieku”.

Celem wystąpienia była prezentacja wydanego w Krakowie w 1881 r. „Słowniczka wyrazów psychiatrycznych, obejmujących tłumaczenie polskie wyrazów łacińskich, niemieckich, francuskich i niektórych angielskich” Stanisława Janikowskiego. Na tle prac nad polską termi-

nologią medyczną w XIX w. omówiono okoliczności powstania tego leksykonu, jego zawartość, znaczenie w rozwoju polskiej terminologii medycznej tego okresu oraz nakreślono plan dalszych badań nad leksykonem.

„Słowniczek” był rodzajem zeszytu próbnego przygotowującego jeden dział terminologii lekarskiej – w ocenie ówczesnych lekarzy najtrudniejszy – do najważniejszego drukowanego słownika medycznego XIX w., tj. „Słownika terminologii lekarskiej polskiej” Stanisława Janikowskiego, Aleksandra Kremera i Józefa Oettingera (Kraków, 1881). Problemy z terminologią psychiatryczną wynikały m.in. z faktu dynamicznego rozwoju ówczesnej psychiatrii, jej wyodrębniania się jako samodzielnego działu ówczesnej medycyny (od końca XVIII w. na zachodzie Europy, a na ziemiach polskich pod zaborami od początku XIX w.) oraz istnienia różnych koncepcji badawczych (obcych: szkoła francuska i niemiecka; polskich: szkoła warszawska i krakowska).

„Słowniczek”, liczący 28 stron liczbowanych (numerowane są w kolumnach na stronach) oraz 2 nienumerowane strony: tytułową i z *Przedmową*, należy do leksykonów przekładowych. Gromadzi 531 artykułów hasłowych ułożonych alfabetycznie według haseł obcojęzycznych (łac., niem., fr., ang.), do których dodano polskie odpowiedniki. W części artykułów hasłowych (34) umieszczono nazwiska, przede wszystkim zagranicznych (głównie fr. i niem.) badaczy związanych z ówczesną psychiatrią (np. Esquirol, Griesinger, Kahlbaum).

„Słowniczek” wydano jako dodatek do krakowskiego „Przeglądu Lekarskiego” i to głównie na jego łamach pojawiły się teksty o nim. Były to zarówno recenzje autorstwa lekarzy ze szkoły krakowskiej (które wywoływały odpowiedzi S. Jankowskiego), jak i relacje na temat działań szkoły warszawskiej w sprawie przygotowania szczegółowej oceny terminów zawartych w leksykonie.

Ostatecznie Warszawskie Towarzystwo Lekarskie wypowiedziało się na temat około 200 terminów psychiatrycznych ze „Słowniczka”. Ponadto lekarze z różnych ośrodków nadesłali osobno swoje opinie, jak np. z Warszawy Ludwik Natanson czy ze Lwowa Longin Feigel.

Ze wstępnych badań nad „Słowniczkiem” wynika, że ożywiona dyskusja nad jego zawartością miała znaczenie dla dalszych losów polskiej terminologii psychiatrycznej. Doprowadziła bowiem do zmian w ponad

40% artykułów hasłowych dotyczących tego działu medycyny wydrukowanych w 1881 r. w „Słowniku terminologii lekarskiej polskiej” S. Janikowskiego, A. Kremera i J. Oettingera.

Wykład prof. Michaela Wedekinda

UNIwersytet
WARSZAWSKIInstytut Slawistyki
Zachodniej i Południowejaustriackie forum | ultury^{waw}

Instytut Slawistyki PAN, Instytut Slawistyki Zachodniej i Południowej UW oraz Austriackie Forum Kultury rozpoczęło serię wykładów poświęconych zjawiskom kulturowym na pograniczu słowiańsko-włosko-niemieckim.

Podczas pierwszego spotkania, które odbyło się 21 października 2024 r. wykład pt. „Continuities and Discontinuities: Late Habsburg Rule in the Alpine-Adriatic Borderlands and Its Aftermath” wygłosił historyk prof. Michael Wedekind.

„Region alpejsko-adriatycki” to pojęcie nieostre. Wspólne doświadczenia historyczne, ślady kulturowe i warunki społeczne tworzyły ramę różnorodności geograficznej, etnicznej i językowej tego obszaru. Źródłem tej specyfiki było trwające kilka stuleci panowanie dwóch wielkich potęg, Republiki Weneckiej i Monarchii Habsburskiej. Niedługo po 1918 r., kiedy Austro-Węgry zniknęły z mapy świata, narodziło się zjawisko mitologizacji okresu habsburskiego i nostalgii za minionym łaodem. Występowało ono szczególnie wśród mniejszości etnicznych oraz w tych środowiskach, które nowy reżim uważały za zbyt inwazyjny, opresyjny, a przynajmniej działający wbrew ich interesom. Była to tęsknota, czasem widoczna i dziś, za „lepszą przeszłością”, czemu towarzyszyło rozczarowanie teraźniejszością. Wykład prof. Wedekinda skupiał się na ciągu wydarzeń i zmian, które wpłynęły na ten proces, zwłaszcza ich wpływu na życie codzienne.

Seminarium Migracyjne IEiAK UW

Dnia 22 października 2024 r. w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UW odbyło się 46. Seminarium Migracyjne IEiAK UW organizowane we współpracy z IS PAN. Wystąpienie zatytułowane „Między etyką pracy a etyką troski: o pomocy uchodźcom wojennym z Ukrainy w Polsce” wygłosiły dr Katarzyna Kalinowska z Collegium Civitas i mgr Katarzyna Krakowska z Uniwersytetu Łódzkiego. Pełnoskalowy atak Rosji Putina na Ukrainę w lutym 2022 r. stał się przyczyną przymusowej migracji milionów Ukraińców i Ukraińek szukających bezpiecznego schronienia dla siebie i swoich najbliższych. W odpowiedzi na ich potrzeby w nagłej, tragicznej sytuacji w pierwszych miesiącach wojny powstał w Polsce oddolny ruch pomocowy. Badaczki opowiedziały o jakościowych badaniach realizowanych wiosną i latem 2022 r. z osobami niosącymi pomoc na granicy, na dworcach, w punktach recepcyjnych i goszczących osoby uchodźcze we własnych domach. Ponadto opisały dwa systemy wartości (etykę pracy i etykę troski), wokół których organizowana była pomoc, a także przyjrzały się genderowym aspektom ruchu pomocowego.

„Ukraiński wtorek” z Instytutem Ukraińskim

ukrainian
institute

W dniu 29 października 2024 r. odbyło się seminarium z cyklu „Ukraińskie wtorki”. Na spotkaniu wystąpili pracownicy Instytutu Ukraińskiego (UI), którzy przedstawili projekty realizowane przez placówkę oraz opowiedzieli o warunkach finansowania poszczególnych działań przez UI. Instytut Ukraiński został założony w 2017 r. przez Gabinet Ministrów Ukrainy i jest jednostką podległą Ministerstwu Spraw Zagranicznych. Jako państwowa agencja UI działa na rzecz budowania relacji międzynarodowych, reprezentuje kulturę ukraińską, komunikuje ze społeczeństwami

innych państw, kształtuje wizerunek Ukrainy za granicą. UI promuje historię, kulturę, naukę i język ukraiński oraz nawiązuje trwałe kontakty między ukraińskimi a zagranicznymi partnerami. W ciągu pięciu lat Instytut zrealizował ponad 430 projektów kulturalnych w 87 krajach. Wśród nich były liczne wystawy, pokazy filmowe, koncerty, spektakle teatralne, konferencje, dyskusje publiczne, kampanie komunikacyjne. Instytut posiada placówki w Niemczech (Berlin) i Francji (Paryż).

WYDARZENIA POPULARNONAUKOWE I SPOTKANIA AUTORSKIE

Prezentacja książki prof. Heleny Krasowskiej w Mołdawii

NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
HUMANISTYKI

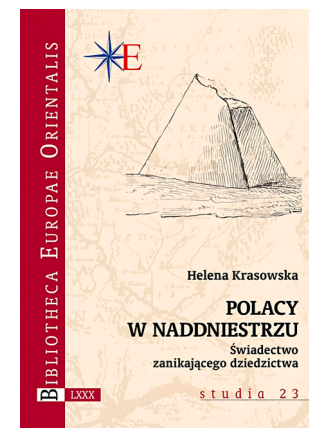
W ramach realizacji grantu NPRH „Świadectwo zanikającego dziedzictwa. Encyklopedia wiedzy o Polakach na Bukowinie Karpaczej oraz w Naddniestrzu” (11H 20 0363 88)

w dniach 8–11 października 2024 r. w Mołdawii odbyła się seria spotkań autorskich prezentujących jedną z najnowszych książek prof. dr hab. Heleny Krasowskiej pt. „Polacy w Naddniestrzu. Świadectwo zanikającego dziedzictwa” (Studium Europy Wschodniej UW, 2024).

W delegacji wzięli udział również doktoranci Kamelia Penkowska oraz Krzysztof Zarecki, którzy podczas spotkań zaprezentowali wyniki badań nad mniejszością polską w Naddniestrzu.

Spotkania odbyły się w Rybnicy, Tyraspolu oraz Kiszyniowie.

Podczas Festiwalu Kultury Polskiej w Tyraspolu przyznano prof. Helenie Krasowskiej tytuł Honorowego Członka Towarzystwa Kultury Polskiej „Jasna Góra”.

Prof. Helena Krasowska w trakcie podpisywania książki. Fot. archiwum prywatne.

Prof. Helena Krasowska z Natalią Siniąską, prezeską Towarzystwa Kultury Polskiej „Jasna Góra”. Fot. archiwum prywatne.

Po spotkaniu w Rybnicy. Fot. archiwum prywatne.

Druga część IX Bukowińskiego Festiwalu Nauki

W czwartek 17 października 2024 r. w Głogowie odbyła się druga część IX Bukowińskiego Festiwalu Nauki, którego pomysłodawcami są prof. dr hab. Helena Krasowska z Instytutu Slawistyki PAN oraz dr Magdalena Pokrzyńska z Instytutu Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego.

W pierwszej części dnia uczniowie z I Liceum Ogólnokształcącego w Głogowie wzięli udział w rozmowach z cyklu „Z Bukowiną w sercu”. Po południu w Muzeum Archeologiczno-Historycznym odbyło się wiele ciekawych wykładów popularno-naukowych. Goście mieli także okazję do obejrzenia wystawy multimedialnej. Dzień zakończył się występem Zespołu Górali Czadeckich „Dawidenka”.

*Projekt dofinansowany ze środków
budżetu państwa, przyznanych przez
Ministra Nauki w ramach Programu
Społeczna odpowiedzialność nauki II.*

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Spółeczna
Odpowiedzialność
Nauki

Spotkanie z Dyrekcją i Współorganizatorami w I LO w Głogowie.
Fot. archiwum prywatne

Słuchacze podczas prezentacji. Fot. archiwum prywatne.

Wystawa dr. Oresta Semotiuka w Lengrenówce

W dniach 19 i 20 października br. w pracowni Muzeum Karykatury Lengrenówka miała miejsce pop-upowa wystawa „Śmiechem pokonać wroga: polityczne karykatury i memy jako broń w wojnie rosyjsko-ukraińskiej”, której kuratorem był dr Orest Semotiuk.

Wystawa obejmowała siedemdziesiąt politycznych karykatur i memów poświęconych wojnie rosyjsko-ukraińskiej. Autorami tych satyrycznych rysunków są karykaturzyści z Australii, Afryki, Azji, Europy, Ameryki Południowej i Północnej.

W sobotę 19 października przed wernisażem, który rozpoczął się o godz. 17.00, dr Semotiuk przeprowadził warsztaty pt. „Karykatury polityczne i memy: widzieć, rozumieć, analizować”, w trakcie których uczestnicy i uczestniczki mieli okazję dowiedzieć się m.in. jak działa humor polityczny i jaka jest jego rola w czasach wojny.

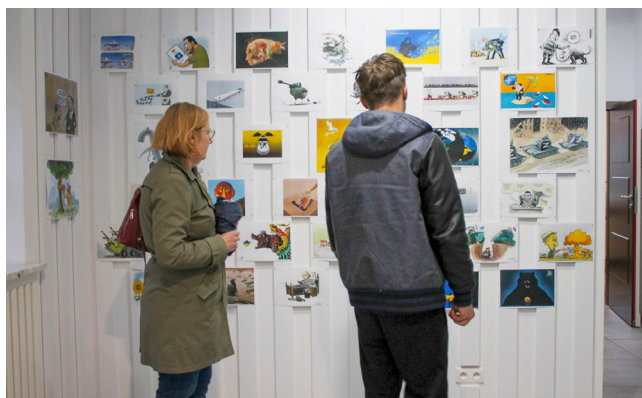
Wystawa była częścią projektu badawczego „Śmiech podczas wojny: rosyjska agresja na Ukrainie w karykaturach politycznych i memach” (nr 2022/45/P/HS2/02536) współfinansowanego ze środków Naro-

POLONEZ BIS

Dr Orest Semotiuk podczas otwarcia wystawy. Fot. W. Nylec.

Na zdjęciu m.in. prof. Anna Zielińska w trakcie oglądania wystawy. Fot. W. Nylec.

dowego Centrum Nauki oraz programu ramowego Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji Horyzont 2020 na podstawie umowy nr 945339 w ramach działań „Marie Skłodowska-Curie”.

Spotkania autorskie z prof. Joanną Roszak

21 października 2024 r. dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN, gościła w Łódzkiej Bibliotece Tuvim, a 30 października w siedzibie Fundacji Muzeum Historii Kobiet w Poznaniu. Autorka spotkała się z czytelnikami i czytelniczkami jej książki „Krall. Tkanie” (Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2024) – inspirujące rozmowy poprowadzili Łukasz Kaczyński oraz dr Agnieszka Jankowiak-Maik.

Prof. Joanna Roszak podczas spotkania w Muzeum Historii Kobiet.
Fot. ze zbiorów Muzeum Historii Kobiet.

Prof. Joanna Roszak podczas spotkania w Łódzkiej Bibliotece Tuvim. Fot. ze zbiorów Biblioteki Tuvim.

„Świeżo napisane – nowy cykl spotkań lekturowych w IS PAN”

W nowym roku akademickim z inicjatywy grupy adiunktek Instytutu Sławistyki PAN rozpoczęto cykl spotkań lekturowych zatytułowany „Świeżo napisane”. Spotkania przyjęły formę seminarium lekturowego i klubu książkowego jednocześnie. Mają charakter otwarty, demokratyczny i włączający, a ich celem jest nieskrępowana debata na temat nowości wydawniczych: książek naukowych i dyskurs naukowy zasilających w sposób pośredni.

Pierwsze spotkanie odbyło się 29 października i poświęcone było książce „Nie tylko Chałupy. Naturyzm w PRL” Anny Dobrowolskiej. Dyskusja skoncentrowała się na warsztacie badawczym odkrytym przez autorkę w monografii oraz pytaniu o kryteria naukowości publikacji. Osoby uczestniczące wskazywały również potencjalne zagadnienia, które mogą stanowić asumpt do ich własnych badań.

Konstruktywnej krytyce towarzyszył twórczy entuzjazm wynikający z przyjemności wspólnego czytania i dyskusowania.

Seminarium odbywa się stacjonarnie w IS PAN oraz online na zoomie.

Dyskusja podczas seminarium. Fot. dr E. Wróblewska-Trochimiuk.

Na zdjęciu dr Karolina Ćwiek-Rogalska i dr Katarzyna Roman-Rawska. Fot. dr E. Wróblewska-Trochimiuk.

Spotkanie autorskie z dr Karoliną Ćwiek-Rogalską

30 października 2024 r. w Big Book Cafe MDM odbyła się oficjalna premiera książki „Ziemie. Historia odzyskiwania i utraty” (Wydawnictwo RN, 2024) autorstwa dr Karoliny Ćwiek-Rogalskiej.

Rozmowę o wielkiej historii, polityce i propagandzie, pamięci, mitach i ich dekonstrukcji oraz o codzienności dobrowolnych i przymuso-

Dr Karolina Ćwiek-Rogalska podczas spotkania. Fot. K. Głowacka.

wych osiedleńców na Ziemiach Odzyskanych z dr Ćwiek-Rogalską poprowadziła Agnieszka Krzemińska.

Dr Karolina Ćwiek-Rogalska w trakcie podpisywania książki. Fot. K. Głowacka.

NOWOŚCI WYDAWNICZE IS PAN I INNE PUBLIKACJE

Ewa Wróblewska-Trochimiuk, „Naszego nie damy. Spory i obrazy polityczne w Serbii i Chorwacji po roku 2000”

Polecamy Państwa uwadze nową książkę dr Ewy Wróblewskiej-Trochimiuk „Naszego nie damy. Spory i obrazy polityczne w Serbii i Chorwacji po roku 2000”, która ukazała się jako tom 18 serii wydawniczej IS PAN „Kultura na Pograniczach”.

Badaczka analizuje imaginariusm oporu politycznego trzech dużych grup społecznych w Serbii i Chorwacji, które pojawiły się na scenie politycznej w wyniku splotu procesów społecznych, kulturowych i ekonomicznych dokonujących się od roku 2000 w obu postjugosłowiańskich krajach.

Poddane analizie zostają znaki wizualne: serbskich i chorwackich weteranów wojennych – uczestników wojen lat dziewięćdziesiątych XX wieku; tzw. strażników wartości konserwatywnych (w przypadku chorwackim – środowisk antyaborcyjnych, w przypadku serbskim – środowiska prawicowego i nacjonalistycznego), jak też tzw. ruchów antykapitalistycznych, czyli ruchów miejskich.

Na podstawie analizy Autorka wnioskuje, że świat obrazowy wcale nie uwalnia się z ram, konwencji i reżimów, szczególnie podczas „karnawałowych” protestów. Wręcz przeciwnie – manifestacje o całkowicie odmiennych afiliacjach politycznych i o różnych sposobach artykulacji swojej politycznej podmiotowości wytwarzają i stosują obrazy skonstruowane zgodnie z taką samą logiką. Nazywa je obrazami konserwatywnymi, ponieważ – jak pisze – ich wewnętrzna struktura

oraz kulturowe konteksty funkcjonowania sprawiają, że można je odczytać jako obrazy na wielu poziomach przeniknięte hybrydyczną logiką konserwatywną. Autorka dzieli je na kilka kategorii: obrazy permanentnego kryzysu, obrazy moralne, ocalające, zakorzenione i sprawujące władzę.

Serdecznie zapraszamy do lektury!

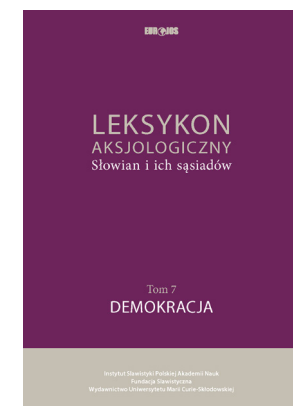
Publikacja finansowana ze środków Narodowego Centrum Nauki w programie SONATA (nr 2018/31/D/HS2/03127).

Ewa Wróblewska-Trochimiuk, *Naszego nie damy. Spory i obrazy polityczne w Serbii i Chorwacji po roku 2000*, Warszawa: Instytut Slawistyki PAN 2024 [Kultura na Pograniczach, t. 18]. DOI: <https://doi.org/10.11649/978-83-66369-92-4>; handle: <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1994>

„Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów”, t. 7.

Bartmińskiego, Moniki Grzeszczak i Aleny Rudenki został opublikowany niedawno w repozytorium dziedzinowym iReteslaw Instytutu Slawistyki PAN. Został przygotowany w ramach programu badawczego EUROJOS (Europejski językowy obraz świata), realizowanego od 2001 r., afiliowanego przy Komisji Etnolingwistycznej Międzynarodowego Komitetu Slawistów, Instytucie Slawistyki PAN i Instytucie Językoznawstwa i Literaturoznawstwa UMCS. Pięć pierwszych tomów LASiS poświęcono następującym konceptom aksjologicznym przebadanym na podstawie danych

z 15 do 20 języków: DOM (2015), PRACA (2016), HONOR (2017), EUROPA (2018) i WOLNOŚĆ (2019).

Omawiany tom zawiera paralelne opisy semantyczne konceptu DEMOKRACJA w 14 kulturach i językach, w tym siedmiu słowiańskich (białoruski, bułgarski, chorwacki, czeski, polski, rosyjski, serbski) oraz siedmiu innych europejskich (starogrecki, duński, francuski, litewski, niemiecki) i pozaeuropejskich (angielski amerykański, afrykański język hausa). Zgodnie z założeniami Leksykonu tomowi przyświeca wspólna płaszczyzna teoretyczno-metodologiczna: operowanie wypracowanym systemem narzędzi pojęciowych oraz wspólna i spójna metodologia. Wspomniane opisy oparto na porównywalnym zestawie danych (źródeł): systemowych (w tym słownikowych), tzw. „wywołanych” (tj. uzyskanych metodą badań ankietowych) i tekstowych (w tym korpusowych). Materiał językowy do poszczególnych artykułów zbierano systematycznie do 2022 r.

Próbę syntezy studiów nad językową konceptualizacją DEMOKRACJI na podstawie materiału pochodzącego z różnych języków, zawierającą identyfikację specyficznego narodowo i uniwersalnego w treści i strukturze pojęcia zawiera artykuł pt. „Koncept DEMOKRACJA w lingwokulturach słowiańskich, europejskich niesłowiańskich i pozaeuropejskich” autorstwa Redaktorów tomu.

Serdecznie zapraszamy do lektury!

Publikacja dofinansowana ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Doskonała Nauka II – wsparcie monografii naukowych” w ramach projektu nr MONOG/SN/0076/2023/01.

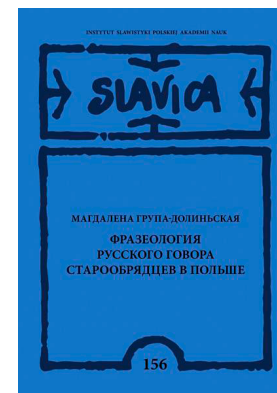
Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Doskonała
Nauka

Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów, t. 7. DEMOKRACJA pod red. Jerzego Bartmińskiego, Moniki Grzeszczak i Aleny Rudenki, Lublin–Warszawa: Instytut Sławistyki PAN, Fundacja Sławistyczna & Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej 2024. DOI: <https://doi.org/10.11649/978-83-66369-61-0>; handle: <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1992>

Magdalena Grupa-Dolińska, „Фразеология русского говора старообрядцев в Польше”

W repozytorium iReneslaw jako 156 tom serii „Prace Sławistyczne. Slavica” została opublikowana książka dr Magdaleny Grupy-Dolińskiej „Frazologia rosyjskiej gwary staroobrzędowców w Polsce”. Autorka postawiła sobie za cel analizę wielojęzycznego materiału frazeologicznego odnotowanego w mowie staroobrzędowców mieszkających w Polsce. Stara się ustalić możliwe pochodzenie poszczególnych jednostek frazeologicznych, tj. wskazać, z którego języka zostały z największym prawdopodobieństwem zaczerpnięte:

rosyjskiego, polskiego, białoruskiego, niemieckiego czy litewskiego. Zgromadzone jednostki przeanalizowała także pod kątem ich semantyki i struktury. Jak wnioskuje ze zmian, jakie zachodzą w ostatnich latach, język polski stopniowo zastępuje rosyjską gwarę praktycznie w każdej sferze komunikacji (dotyczy to zwłaszcza zasobów leksykalnych i frazeologicznych).

Serdecznie zapraszamy do lektury!

Publikacja powstała w ramach realizacji projektu pt. „Zasób frazeologiczny gwary staroobrzędowców w Polsce”, sfinansowanego przez Narodowe Centrum Nauki na podstawie decyzji DEC-2018/29/N/HS2/01903.

NARODOWE CENTRUM NAUKI

Magdalena Grupa-Dolińska, Фразеология русского говора старообрядцев в Польше, Warszawa: Instytut Sławistyki PAN 2024 (Prace Sławistyczne. Slavica 156). DOI: <https://doi.org/10.11649/978-83-66369-78-8>; handle: <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1997>

Helena Krasowska, „Polish Highlanders in Carpathian Bukovina: A Sociolinguistic and Lexical Study”

PETER LANG

14 października 2024 r. nakładem wydawnictwa Peter Lang ukazała się publikacja prof. dr hab. Heleny Krasowskiej „Polish Highlanders in Carpathian Bukovina: A Sociolinguistic and Lexical Study” w przekładzie Grupy Mowa. Jest to tłumaczenie monografii „Polscy górale na Bukowinie. Studium socjolingwistyczne i leksykalne”, która była efektem wieloletnich prac prof. Krasowskiej nad językiem górali polskiego pochodzenia mieszkających w Bukowinie Karpackiej.

Więcej informacji dostępnych jest na stronie: <https://www.peterlang.com/document/1508566>.

Serdecznie zapraszamy do lektury!

Publikacja została sfinansowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (nr projektu NPRH/U21/SP/495462/2021/10).

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
HUMANISTYKI

Helena Krasowska, *Polish Highlanders in Carpathian Bukovina: A Sociolinguistic and Lexical Study*, wydawnictwo Peter Lang 2024, seria Sprach- und Kulturkontakte in Europas Mitte, Volume 18.

Prof. dr hab. Florentina Badalanova-Geller – absolwentka filologii słowiańskiej na Uniwersytecie Sofijskim. Doktor nauk humanistycznych. Habilitowała się w 1993 r. w Bułgarskiej Akademii Nauk. Wieloletnia wykładowczyni i profesor Uniwersytetu Sofijskiego. Obecnie pracuje w The Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland (Senior Researcher & Slavonic Database Editor (Anthropological Index Online)),

The British Museum (Anthropology Library and Research Centre), współpracuje z University College London, Selma Stern Zentrum für Jüdische Studien Berlin-Brandenburg, Max Planck Institut für Wissenschaftsgeschichte, Berlin. Badaczka słowiańskiego dziedzictwa parabolicznego (w tym literatury apokryficznej, tradycji ustnej i ikonografii) oraz antropologii religii. Szczególnie interesuje ją interakcja między oralnością a piśmiennością. Autorka kilku monografii oraz ponad 60 artykułów.

Dr Jakub Banasiak – językoznawca, slawista; adiunkt w Instytucie Slawistyki PAN. Zainteresowania naukowe: gramatyka o podstawach semantycznych, językoznawstwo konfrontatywne bułgarsko-polskie, bibliografia w przestrzeni cyfrowej. Członek Komisji Bibliografii Lingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów.

† Jerzy Bartmiński (1939–2022) – językoznawca, etnolingwista, folklorysta, slawista, profesor nauk humanistycznych. Redaktor, promotor. Działacz „Solidarności”. Był autorem około 300 publikacji. Do obszarów zainteresowań naukowych Jerzego Bartmińskiego należały: problemy tekstologii, odmiany i style, semantyka, słownictwo aksjologiczne, gatunki polskiego folkloru, składnia, kategorie językowe, etnolingwistyka (językowy obraz świata, stereotypy językowe).

Dr hab. Karolina Bielenin-Lenczowska, prof. IS PAN – antropolożka społeczna i lingwistka w Instytucie Slawistyki PAN. Obecnie zastępczyni dyrektora ds. naukowych w Instytucie Slawistyki PAN. Jej zainteresowania naukowe obejmują antropologię migracji i diaspory, antropologię lingwistyczną i metodologię badań społecznych. Prowadziła etnograficzne badania terenowe w Macedonii, Włoszech i Brazylii. Autorka kilku książek i wielu artykułów naukowych.

Dr Karolina Ćwiek-Rogalska – bohemistka i antropolożka, adiunktka w Instytucie Slawistyki PAN. Stypendystka Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, Fundacji Fulbrighta i Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Kierowniczką grantów ERC StG „Spectral Recycling” i NCN OPUS. Zajmuje się kulturami obszarów post-przesiedleniowych w słowiańskiej Europie Środkowej od roku 1945. W tym roku ukazała się jej najnowsza książka pt. „Ziemie. Historie odzyskiwania i utraty”.

Prof. dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska – kulturoznawczyni i socjolingwistka w Instytucie Slawistyki PAN. Zajmuje się problematyką języków i kultur mniejszościowych w Europie. Jest autorką wielu artykułów oraz kilku monografii. Laureatka prestiżowych nagród naukowych i konkursów grantowych. Obecnie kieruje projektem NCN Sonata Bis „Różnorodność językowa w Polsce: języki kolateralne, działania na rzecz języków i konceptualizacja tożsamości zbiorowej” (2021–2026) (2020/38/E/HS2/00006). Członkini m.in. Advisory Council European Centre for Minority Issues (Flensburg).

Dr hab. Ewa Golachowska, prof. IS PAN – polonistka, slawistka, językoznawczyni. Obecnie dyrektorka Instytutu Slawistyki PAN. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się na języku i kulturze pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego, wielojęzyczności, religijności na pograniczach religijnych i etnicznych, a w szczególności na kwestiach związanych z zależnościami występującymi pomiędzy językiem i tożsamością. Autorka oraz współautorka wielu monografii, licznych artykułów naukowych oraz popularizatorskich.

Prof. dr hab. Joanna Goszczyńska – bohemistka i słowacystka, tłumaczka tekstów literackich, naukowych i publicystycznych w Instytucie Sławistyki PAN. Specjalistka w zakresie literatury czeskiej i słowackiej XIX i XX wieku oraz jej uwarunkowań kulturowych. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się na problematyce mitologii narodowej oraz historii idei. Zajmuje się również szeroko rozumianym modernizmem. Autorka wielu artykułów naukowych oraz monografii.

Dr Magdalena Grupa-Dolińska – adiunkt w Katedrze Języków Słowiańskich Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zainteresowania naukowe: funkcjonowanie frazeologii w warunkach polsko-rosyjskiego kontaktu językowego (ze szczególnym uwzględnieniem staroobrzędowców w Polsce oraz Polaków mieszkających w Wierszynie na Syberii), język i kultura staroobrzędowców w Polsce, frazeologia gwarowa. Autorka lub współautorka ponad 20 publikacji naukowych z zakresu kontaktów językowych i frazeologii gwarowej.

Prof. dr hab. Ryszard Grzesik – historyk, kierownik Zakładu Historii Instytutu Sławistyki PAN, autor wielu artykułów oraz monografii, m.in.: „Kronika węgiersko-polska. Z dziejów polsko-węgierskich kontaktów kulturalnych w średniowieczu” (Poznań 1999), „Polska Piastów i Węgry Arpadów we wzajemnej opinii (do 1320 roku)” (Warszawa 2003). Kierownik projektu pt. „Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian” finansowanego ze Środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (grant nr 11H16019584) (2017–2024), a afiliowanego przy Instytucie Sławistyki PAN.

Dr Monika Grzeszczak – doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo (specjalność językoznawstwo polskie i germańskie) na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W 2014 r. obroniła rozprawę doktorską pt. „Pojęcie «demokracji» i jego profilowanie w polskim i niemieckim dyskursie publicznym (1989–2009)” napisanej pod kierunkiem prof. Jerzego Bartmińskiego. Jest autorką ponad 30 prac naukowych z zakresu etnolingwistyki kognitywnej, semantyki i aksjologii lingwistycznej.

Dr Martina Ireinová – specjalistka w zakresie dialektów języka czeskiego. Zajmuje się lingwistyką arealną, leksykograficznym opracowaniem słownictwa gwarowego w sferze apelatywnej i proprialnej oraz badaniem potocznego języka mówionego. Od 2019 r. kieruje Pracownią Dialektologiczną Instytutu Języka Czeskiego Akademii Nauk Republiki Czeskiej (Dialektologické oddělení Ústavu pro jazyk český Akademie Věd České Republiky). Należy do autorskiego zespołu monumentalnego dzieła – szóstotomowego „Czeskiego atlasu językowego”, ponadto uczestniczy w kierowaniu prac nad tomami „Atlasu dialektów języka czeskiego” oraz kieruje zespołem „Słownika dialektów języka czeskiego”.

Dr hab. Lucyna Agnieszka Jankowiak, prof. IS PAN – językoznawczyni, adiunktka w Instytucie Sławistyki PAN. Bada polskie słownictwo ogólne i specjalistyczne. Zajmuje się też leksyką indywidualnych twórców (S. Fałimirza, S. Żeromskiego), w tym leksykografów z XVI w. (Bartłomiej z Bydgoszczy i A. Calagiusza). Autorka książek i wielu artykułów naukowych.

Dr Katarzyna Kalinowska – doktorka socjologii, adiunktka w Collegium Civitas i w Instytucie Badań Edukacyjnych w Warszawie; zajmuje się m.in. socjologią emocji oraz metodologią i etyką badań jakościowych.

Dr Małgorzata Kasner – polonistka i lituanistka. Obecnie zastępczyni dyrektora ds. ogólnych w Instytucie Sławistyki PAN. W latach 1993–1996 wykładowczyni w Centrum Polonistycznym Uniwersytetu Wileńskiego. Dyrektorka Instytutu Polskiego w Wilnie w latach 2000–2005 i 2009–2015. Uhonorowana Nagrodą Sejmu RL (2005), nagrodą Forum Współpracy i Dialogu Polsko-Litewskiego im. Jerzego Giedroycia (2016). Autorka monografii podoktorskiej i kilkunastu artykułów naukowych. Badaczka kultury pamięci miasta (na przykładzie współczesnego Wilna).

Dr Paweł Kowalski – sławista, słowenista, adiunkt w Instytucie Sławistyki PAN. Kierownik Centrum Sławistycznej Informacji Naukowej, koordynator DARIAH oraz RCIN w IS PAN. Zainteresowania badawcze: słowotwórstwo słowiańskie, terminologia językoznawcza, języki i systemy informacyjno-wyszukiwawcze.

Mgr Katarzyna Krakowska – socjolożka, doktorantka w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych UŁ; w swojej pracy doktorskiej zajmuje się uchodźstwem jako doświadczeniem biograficznym Ukrainek po 60. roku życia w Polsce.

Prof. dr hab. Helena Krasowska – sławistka w Instytucie Sławistyki PAN, członkini Rady Naukowej IS PAN, popularyzuje wiedzę na temat kultury i języka Bukowiny. Prowadzi badania terenowe wśród mniejszości polskiej na Ukrainie, w Mołdawii i Rumunii. Autorka kilkunastu monografii autorskich i współautorskich, a także licznych artykułów naukowych. Nominowana do Nagrody im. Jerzego Giedroycia (2014, 2023). Odnaczona m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi przez Prezydenta RP, Brązowym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Brązowym Medalem „Zasłużony dla Nauki Polskiej Sapientia et Veritas” przez Ministra Edukacji i Nauki. Organizatorka Bukowińskiego Festiwalu Nauki oraz Polskiego Festiwalu Nauki w Ukrainie.

Dr Tymoteusz Król – adiunkt w Instytucie Sławistyki PAN, absolwent programu „Interdyscyplinarne Doktoranckie Studia Humanistyczne: pogranicza, mniejszości, migracje w perspektywie socjolingwistycznej”. Zajmuje się działaniami na rzecz rewitalizacji języka wilamowskiego. Członek Stowarzyszenia „Wilamowianie”, z którym prowadzi działalność edukacyjną, popularyzatorską i emancypacyjną, a także Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Kierownik „Diamentowego grantu” dotyczącego historii powojennych przesiedleńców Wilamowian oraz grantu NCN Preludium „Z Flandrii, przez Niemcy, do Polski. Analiza teorii etnogenezy Wilamowian” (nr 2021/41/N/HS3/01679, 2022–2025). W 2019 r. otrzymał odznaczenie „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Dr Elżbieta Kwiecińska – adiunktka w Instytucie Sławistyki PAN od października 2024 r. Swoją pracę doktorską poświęciła badaniu kolonialnej koncepcji misji cywilizacyjnej jako transferu kulturowego z Zachodu na Wschód w Europie Środkowo-Wschodniej w XIX wieku. Aktualnie pracuje nad książką na kanwie swojego doktoratu.

Dr Paweł Levchuk – absolwent polonistyki, specjalność: nauczanie języka polskiego jako obcego i drugiego (Uniwersytet Jagielloński, 2014), doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa (2019), adiunkt w Zakładzie Językoznawstwa Instytutu Sławistyki PAN. Jego zainteresowania naukowe skupiają się wokół zagadnień wielojęzyczności, kontaktów językowych polsko-wschodniosłowiańskich, sytuacji języka ukraińskiego w Polsce, nauczania języka polskiego jako drugiego w Polsce i na świecie oraz wielojęzyczności migrantów z Ukrainy w Polsce. Od 2017 r. jest egzaminatorem

podczas egzaminów certyfikacyjnych z języka polskiego jako obcego. Autor książki „Wielojęzyczność migrantów wojennych z Ukrainy w Polsce” (2024).

Dr Wojciech Mądry – adiunkt w Zakładzie Historii Instytutu Slawistyki PAN. Swoje badania koncentruje wokół dziejów dynastii piastowskiej, średniowiecznego kronikarstwa oraz historii poznawczego ośrodka slawistycznego. Współwykonawca projektu pt. „Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian. Seria łacińska, t. 3: Średniowiecze, z. 1: Źródła węgierskie”, kierowanego przez prof. dr. hab. Ryszarda Grzesika, a realizowanego w ramach grantu NPRH (nr 11H 16 0195 84) (2017–2024) afiliowanego przy IS PAN.

Prof. dr Michael Moser – profesor w Instytucie Slawistyki Uniwersytetu Wiedeńskiego. W 2017 r. uzyskał tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki w Kijowie. W 2019 r. wyróżniony Złotym Medalem im. Wernadskiego Narodowej Akademii Nauk Ukrainy „za wybitne osiągnięcia w badaniu języka ukraińskiego i socjolingwistyki”. Profesor Honorowy Akademii Kijowsko-Mohylańskiej. Do jego głównych zainteresowań badawczych należą: historia języków słowiańskich, ze szczególnym uwzględnieniem języka ukraińskiego, rosyjskiego, polskiego i wzajemnych kontaktów językowych między Słowianami. Autor kilku monografii i licznych artykułów naukowych.

Dr hab. Joanna Nowak, prof. IS PAN – historyk idei w Zakładzie Badań Narodowościowych IS PAN. Obszary badań: kategoria narodu oraz idea europejska w polskiej myśli XIX wieku, twórcy polskiej myśli narodowej, etniczność i nacjonalizm, badania nad Wielką Emigracją, współzależność między różnymi formami dyskryminacji człowieka ze względu na „rasę”, płeć, wiek, pozycję społeczną, przynależność etniczną itp. Członkini Rady Naukowej IS PAN, od stycznia 2024 r. w Prezydium Rady Naukowej (zastępczyni Przewodniczącej). Autorka 4 monografii autorskich, 4 współautorskich oraz kilkudziesięciu artykułów i recenzji.

Dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN – zajmuje się teatrem rosyjskim XX i XXI wieku, relacjami między awangardą historyczną i neoawangardą w teatrze i sztukach plastycznych, twórczością Tadeusza Kantora, problematyką transferu kulturowego w odniesieniu do związków rosyjsko-hiszpańskich. Autorka ponad stu artykułów naukowych i pięciu książek autorskich.

Dr Karolina Panz – socjolożka. Mieszka na Podhalu i od kilkunastu lat bada losy tamtejszych Żydów i angażuje się w działania na rzecz przywracania pamięci o nich. Jej rozprawa doktorska „Zagłada żydowskich mieszkańców Nowego Targu w perspektywie mikrohistorycznej – głosy, obrazy, przybliżenia i oddalenia” otrzymała pierwszą nagrodę IX Edycji Konkursu im. Majera Bałabana i pierwszą nagrodę w VIII edycji Konkursu im. Inki Brodzkiej-Wald. W 2022 r. otrzymała Nagrodę im. ks. Stanisława Musiała za twórczość w duchu dialogu i współpracy chrześcijańsko-żydowskiej i polsko-żydowskiej. Tegoroczna stypendystka Claims Conference Saul Kagan Fellowship in Advanced Shoah Studies.

Dr Magdalena Pokrzyńska – doktor nauk humanistycznych w zakresie socjologii. Jej naukowe zainteresowania koncentrują się m.in. wokół problematyki pogranicza, tożsamości, pamięci społecznej, dziedzictwa i tradycjonalizmu. Prowadzi interdyscyplinarne badania terenowe, współpracując z badaczami niemieckimi, polskimi, rumuńskimi i ukraińskimi. Organizatorka licznych konferencji naukowych i wydarzeń popularyzujących naukę (m.in. cyklicznej konferencji Bukowińskie Spotkania Naukowe oraz Bukowiński Festiwal Nauki).

Dr Adrien Quéret-Podesta – adiunkt w Zakładzie Historii Instytutu Slawistyki PAN. Obronił doktorat z historii średniowiecznej. Współwykonawca grantu „Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian. Seria łacińska, t. 3: Średniowiecze, z. 1: Źródła węgierskie”, kierowanego przez prof. dr. hab. Ryszarda Grzesika (Narodowy Program Rozwoju Humanistyki MNiSW, nr 11H16019584) (2017–2024). Członek Komisji Wczesnych Dziejów Słowian im. Prof. Gerarda Labudy przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów.

Dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN – literaturoznawczyni, propagatorka edukowania na rzecz pokoju w Instytucie Slawistyki PAN. W 2021 r. otrzymała Nagrodę im. Romana Czerneckiego za teksty poświęcone edukacji, w tym samym roku otrzymała wyróżnienie specjalne w ramach Nagrody im. Ireny Sendlerowej oraz nagrodę drugiego stopnia przyznaną przez Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej. Współfundatorka i wiceprezesa Fundacji Józefa Rotblata. Absolwentka rządowego programu USA: International Visitor Leadership Program (2023). Poetka, autorka książek. W 2024 r. ukazały się jej dwie monografie: „Poezja w odcinkach. Wiersze w czasach Netflixa” oraz „Krall. Tkanie”.

Prof. dr hab. Alena Rudenka – członkini Rady Naukowej Instytutu Slawistyki PAN i Komisji Etnolingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów. Studia językoznawcze ukończyła na Białoruskim Uniwersytecie Państwowym w 1985 r., doktoryzowała się w roku 1989 w Instytucie Językoznawstwa Akademii Nauk Białorusi. Stopień doktora habilitowanego otrzymała w 2000 r. na Białoruskim Uniwersytecie Państwowym (stopień przyznany w Polsce w 2022 r.), tytuł profesora – w 2005 (tytuł uznany w Polsce w roku 2023). Jej zainteresowania naukowe obejmują: slawistykę, komparatystykę, etnolingwistykę, semantykę historyczną. Autorka ponad 200 publikacji, w tym 11 książek i 13 podręczników.

Prof. dr Kristina Rutkovska – profesor w Centrum Polonistycznym Uniwersytetu Wileńskiego. Jej zainteresowanie badawcze obejmuje m.in. językoznawstwo kulturowe, językoznawstwo aksjologiczne oraz kulturę pogranicza litewsko-polskiego. Autorka kilkudziesięciu artykułów i kilku książek współautorskich poświęconych różnym zagadnieniom: problemom tożsamości na pograniczu, wielokulturowości w języku, interakcjom litewskim i wschodniosłowiańskim na polszczyznę, lituanizmom leksykalnym.

Dr Orest Semotiuk – językoznawca mediów, badacz humoru politycznego, trener MAXQDA (wspomagana komputerowo analiza treści). Jego zainteresowania badawcze obejmują karykatury polityczne i memy, medializację konfliktów zbrojnych i wojny hybrydowej, ilościowe i jakościowe metody badawcze. Członek Międzynarodowego Towarzystwa Etnologii i Folkloru (Amsterdam, Niderlandy), Association for Slavic East European and Eurasian Studies (Pittsburgh, USA), Międzynarodowego Stowarzyszenia Nauk Humanistycznych (Kijów, Ukraina). Kierownik projektu „Laughter During the War: Russian Aggression in Ukraine in Political Cartoons and Memes” w ramach grantu NCN POLONEZ BIS realizowanego w Instytucie Slawistyki PAN.

Dr Claudia Snochowska-Gonzalez – socjolożka i kulturoznawczyni. Autorka książki „Wolność i pisanie. Dorota Masłowska i Andrzej Stasiuk w postkolonialnej Polsce” (2017), redaktorka książki „A jak hipokryzja. Antologia tekstów o aborcji, władzy, pieniądzu i sprawiedliwości” (2011), współredaktorka książki „Bunt kobiet. Czarne protesty i strajki kobiet” (2019) oraz współreżyserka filmu o podziemiu aborcyjnym w Polsce „Podziemne państwo kobiet” (2009). Obecnie zajmuje się historią nacjonalizmu i volkistowskimi inspiracjami w życiu publicznym.

BIULETYN

Prof. dr hab. Piotr Sobotka – językoznawca w Instytucie Slawistyki PAN. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się na semantyce i składni języków słowiańskich, zwłaszcza w perspektywie historycznej, etymologii oraz na szeroko pojętych zagadnieniach językoznawstwa teoretycznego i historyczno-porównawczego języków indoeuropejskich i semickich. Członek Komitetu Programowego Europejskiego Towarzystwa Językoznawczego (Societas Linguistica Europaea), Międzynarodowej Komisji Etymologicznej przy Międzynarodowym Kongresie Slawistów, Towarzystwa Językoznawstwa Slawistycznego (Slavic Linguistics Society), Komitetu Słowianoznawstwa PAN i innych organizacji.

Dr Piotr Szatkowski – adiunkt w Instytucie Slawistyki PAN badający z perspektywy socjolingwistycznej społeczność mazurską oraz ruch rewitalizatorów języka staropruskiego. Absolwent skandynawistyki na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego, doktoryzował się w Instytucie Slawistyki PAN. Aktywnie działa na rzecz badania i rewitalizacji elementów rdzennych kultur obszaru dawnych Prus. Autor artykułów naukowych o Mazurach i Prusach, a także „Elementarza mowy mazurskiej”. Twórca popularyzatorskich felietonów radiowych, tłumacz „Małego Księcia” na etnolekt mazurski i zrekonstruowany język pruski.

Dr hab. Maria Trawińska, prof. IS PAN – językoznawczyni w Instytucie Slawistyki PAN, członkini Rady Naukowej IS PAN, redaktorka naczelna czasopisma „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”. Prowadzi badania nad łacińsko-polskimi rękopisami średnio-wiecznych ksiąg ziemskich w zakresie paleografii, fonetyki, onomastyki i dwujęzyczności. Autorka kilku książek i wielu artykułów. Kierownicza projektu „Słownik Bartłomieja z Bydgoszczy. Wersja łacińsko-polska” (2022–2027) (NPRH/DN/SP/495056/2021/1).

Dr Roman Tymoshuk – językoznawca, slawista. Członek zespołu Centrum Slawistycznej Informacji Naukowej Instytutu Slawistyki PAN. Jego zainteresowania naukowe obejmują językoznawstwo konfrontatywne, leksykografię, lingwistykę komputerową, systemy informacyjno-wyszukiawcze, nauczanie języka ukraińskiego jako obcego.

Prof. Michael Wedekind – uzyskał tytuł doktora z wyróżnieniem w dziedzinie historii nowożytnej i współczesnej na Uniwersytecie w Münster, gdzie następnie prowadził badania. Był asystentem naukowym na Uniwersytecie w Trydencie oraz adiunktem na uniwersytetach w Münster i Wiedniu, gdzie wykładał historię współczesną. Profesor wizytujący na uczelniach w Trydencie i Bukareszcie. W 2016 r. został starszym pracownikiem naukowym w Centralnym Instytucie Historii Sztuki w Monachium.

Dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk – kulturoznawczyni i slawistka w Instytucie Slawistyki PAN. Współredaktorka naczelna czasopisma „Sprawy Narodowościowe. Seria nowa”. Zajmuje się kulturą wizualną krajów byłej Jugosławii oraz antropologią polityczną. Wykonawczyni w granice OPUS NCN „Topos «wmurowanej kobiety» w kulturach Europy południowo-wschodniej i Węgier” (nr 2020/37/B/HS2/00152; kier. dr hab. Grażyny Szwat-Gyłybow, prof. IS PAN). Laureatka Fundacji na rzecz Nauki Polskiej w programie DLA UKRAINY. W 2024 r. ukazała się jej najnowsza monografia „Naszego nie damy. Spory i obrazy polityczne w Serbii i Chorwacji po roku 2000”.